

آیا واقعاً این اتفاق نیفتاد؟ یعنی همراهی اتفاق نیفتاد؟

نه.

یعنی مثلاً اتفاقی که در هزاره‌ها بعضاً در نخبگان شان، تمایل به تحصیل و مهاجرت‌های انبوه و....

من معتقدم بجز در لایه کوچکی در دل کابل، در هیچ جای دیگر افغانستان این همراهی با آن هنجارهایی که غربی‌ها دنبالش بودند ایجاد نشد. در این بیست سال گذشته، یعنی مردم افغانستان پایبند به سنت‌هایشان بودند. آموزش یا تفاوت‌هایی که در بین اقوام مختلف وجود دارد، ریشه‌های دیگری دارد. گرایش به آموزش، گرایش به برخی آزادی‌های اجتماعی را غربی‌ها نیاورده‌اند. این هم در سنت‌های آن جامعه است، از اساس مردم هزاره‌جات سنت‌هایشان با مردم جنوب و شرق افغانستان متفاوت بوده. نکته شما درباره شیعیان یا هزاره‌ها را من اثر مهاجرت اولیه به ایران می‌دانم، نه اثر غربی‌ها. نسل اول مهاجرین افغانستان که بعد از در واقع کودتای کمونیستی و حمله شوروی آمدند ایران، در اواخر دهه ۵۰ و اوایل دهه ۶۰، این نسل اول عمدتاً هزاره هستند برای همین است تصویری که ایرانی‌ها از مردم افغانستان دارند تصویر منطبق بر هزاره‌ها است. این نسل اولی که آمدند به واسطه حالا فضایی که در جامعه افغانستان داشتند متوسط سوادشان از متوسط سواد جامعه افغانستان پایین‌تر بود، چون در داخل افغانستان پیش از این فضای اجتماعی رشد نداشتند ولی تحت تأثیر فضای اجتماعی ایران در دهه شصت و اوایل دهه هفتاد که در آن بازه آموزش یک امر مقدس و بنیادین محسوب می‌شود، تلاش کردند و فرزندان شان را با سختی‌های فراوانی از جمله نارسایی‌های قانونی، بزرگ کردند. لذا وقتی طالبان سقوط می‌کند، هزاره‌ای که برگشته متوسط سوادش از متوسط سواد جامعه افغانستان به مراتب بالاتر است و امر آموزش در افغانستان عمدتاً در اختیار شیعه‌ها و هزاره‌ها قرار دارد. گروه‌های اجتماعی وقتی می‌خواهند خودشان را در بین سایر گروه‌هایی که در یک جامعه وجود دارند ارتقا بدهند، باید به ابزار قدرتی برسند. هزاره‌ها عمدتاً از قدرت اقتصادی، نظامی و شبه نظامی و سیاسی محروم بوده‌اند و آنجایی که اینها برای خودشان مسیر گریز می‌بینند، قدرت اجتماعی است و در قدرت اجتماعی، دانایی، دانش و آموزش حرف اول را می‌زند. لذا گرایش به آموزش در بین شیعه‌ها و هزاره‌ها اساساً ارتباطی به حضور غربی‌ها ندارد.

توجه غربی‌ها به مؤسسه‌های زبان آموزی و تأسیس دانشگاه

امریکایی AUAF چگونه می‌بینید؟

فقط یک دانشگاه امریکایی که آن هم محلی از اعراب ندارد. من به عنوان

امریکایی‌ها هر جایی که باشند فرزند خوانده‌های خودشان را هم با خودشان می‌برند جایی و گوشه‌ای به آنها می‌دهند که اینها هم سفره‌ای که پهن می‌کنند بنشینند و نانی هم جلوی اینها می‌اندازند